

Raimondo d'Aronco'nun Şeyh Zâfir Türbesi ve Kütüphanesi'ne ait çizimlerinden biri

mayan, meselâ kasnağı bulunmayan bir eğrisel örtüdür. Köşelerdeki kulemsi öğelerle küçük kubbenin ilişkisi türbede olduğu gibi strüktürel görünümü bile deşildir. d'Aronco burada, beklenmedik bir yaklaşımla yine yerel referanslara başvurarak her cepheye sivil yapıları ve konutları çağrıştıran birer yarım altıgen çıkma yapmış, bununla kitaplığın kişiye özgülüğünü vurgulamak istemiş gibidir. İç mekânın merkezinde yer alan minik kubbenin eteklerinde alçıdan renksiz ve malakârî türde bir bezeme vardır.

Şeyh Zâfir Külliyesi'ni tamamlayan son parça iki yüzlü küçük çeşmedir. Suyunu Hamidiye suyu tesislerinden alan çeşme, İstanbul geleneğinde bir kentsel donanım öğesi olan küçük çeşmelere tasarım kalıpları ve ölçüsüyle uyan bir örnektir; tekke programının da vazgeçilmez öğelerindedir. Raimondo d'Aronco, külliye bahçesiyle sokağın kot farkını değerlendirerek iki deşişik düzlemde çalışmış, bu da çeşmenin bir meydan çeşmesi gibi plastik öğeye dönüşmesini sağlamıştır. Kitâbe, tuğra vb. öğelerin dışında dekoratif desenlerin tamamı geometrik motiflerden, minik üçgen, kare ve mukarnas stilizasyonlarından oluşmaktadır. Üçgen, kare ve daire motiflerinden meydana gelen bir modül ritmik biçimde yinelenecek dökme demirden özgün bahçe parmaklığını oluşturur ve külliye yapılarını birbirine bağlar. Yanında yer aldığı Ertuğrul Tekkesi'nin parmaklıklarından farklı bir parmaklık kullanılarak külliye'nin arsadaki sınırı belirlenmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Hüseyn Vassâf, *Sefîne-i Evliyâ* (haz. Mehmet Akkuş – Ali Yılmaz), İstanbul 1990, I, 259-260; Afife Batur, "Yıldız Serencebey'de Şeyh Zâfir Tür-

be, Kitaplık ve Çeşmesi", *Anadolu Sanatı Araştırmaları*, İstanbul 1968, I, 103-138; a.m.f., "Les oeuvres de Raimondo D'Aronco à Istanbul", *Atti del Congresso Internazionale di Studi su "Raimondo D'Aronco e il suo tempo"*, Udine 1982, s. 118-134; a.m.f., "Raimondo d'Aronco et ses travaux effectués à Istanbul", *Atti del convegno: Architettura e architetti Italiani ad Istanbul tra il XIX e il XX secolo*, İstanbul 1995, s. 33-38; a.m.f., "Italian Architects and Istanbul", *Environmental Design: Journal of the Islamic Environmental Design Research Centre*, VIII/9-10 (1993), s. 134-141; a.m.f., "İstanbul Art Nouveau'su", *TCTA*, IV, 1086-1088; Z. Nayır, "Raimondo D'Aronco and Ottoman Revivalism", *Atti del Congresso Internazionale di studi su "Raimondo D'Aronco e il suo tempo"*, Udine 1982, s. 135-149; M. Nicoletti, "Memoria e linguaggio in Raimondo D'Aronco", a.e., s. 216-222; D. Barillari, *Raimondo D'Aronco*, Roma 1995, s. 80-83, rs. 127-133; a.m.f., "Genius loci e Modernismo: le ville di Raimondo D'Aronco tra architettura ottomana e mitteleuropa", *Atti del convegno: Architettura e architetti Italiani ad Istanbul tra il XIX e il XX secolo*, İstanbul 1995, s. 21-32; a.m.f. – E. Godoli, *Istanbul 1900*, İstanbul 1997, s. 30-32, 93, 95-97, 100-104; Özer Soysal, *Türk Kütüphaneciliği*, Ankara 1999, VI, 229-234; A. Barey, "Sulle sponde del Bosforo, İstanbul fra Oriente e Occidente", *Lotus internazionale*, sy. 26, Milano 1980, s. 38, rs. 1-5; M. Baha Tanman, "Ertuğrul Tekkesi", *DBİst.A*, III, 196-198.

AFİFE BATUR

ŞEYHAYN (الشَيْخَيْن)

Buhârî ile Müslim'i ifade eden bir hadis terimi.

Sözlükte "yaşlı kimse" anlamındaki şeyh kelimesi hadis terimi olarak genellikle "kendisinden hadis rivayet edilen hoca" mânasına gelir. Kelimenin ikil hali olan şeyhân / şeyhayn sözüyle hadis ilminde Buhârî ve Müslim kastedilir. Bir hadis nakledildikten sonra kaynağını göstermek üzere "müttefekun aleyh" veya "ravâhü's-Şeyhân" ya da "ahreçehü's-Şeyhân" dendiğinde o hadisin hem Buhârî hem Müslim tarafından rivayet edilerek *el-Câmi'u's-şâhih*'lerine kaydedildiği anlaşılır. Lafızları farklı olsa da aynı anlamı taşıyan bir hadisin her iki eserde aynı sahâbiden nakledilmesi durumunda bu hadis için "müttefekun aleyh" denir. Lafızları aynı olsa da Buhârî ve Müslim'in farklı sahâbilerden rivayet ettiği hadis için bu tabir kullanılmaz. Hadis âimleri bu tür rivayetlerde "ravâhü's-Şeyhân" veya "ahreçehü's-Şeyhân" ifadelerine yer vermişlerdir.

I ve II. (VII-VIII.) yüzyıllarda hadislerin genellikle sahihi ile zayıfını aynı eserde tasnif etme geleneği hâkim olduğundan Buhârî ile Müslim'in sadece sahih hadis-

leri derleyen çalışmaları hadis tarihinde bir dönüm noktası teşkil etmiştir. Onların meydana getirdiği *el-Câmi'u's-şâhih*'leri ümmetin tamamına yakını Kur'an-ı Kerim'den sonra en sahih kitap diye kabul etmiş, bu iki eserde yer alan hadisler sahinin en yüksek derecesini oluşturmuştur (İbnü's-Salâh, s. 18, 27). Hadis ilmine yaptıkları büyük katkı ve tasnif ettikleri bu eserler sebebiyle Buhârî ile Müslim muhaddisler arasında büyük itibar görmüştür. IV. (X.) yüzyılın sonlarında Hâkim en-Nisâbü'rî'nin çokça kullandığı Şeyhayn terimini Buhârî ile Müslim hakkında ilk defa kimin kullandığı bilinmemektedir. İslâm tarihiyle kelâm ve mezhepler tarihinde şeyhayn kelimesiyle Hz. Ebû Bekir ve Ömer, Hanefî fıkında Ebû Hanîfe ile Ebû Yûsuf, Şâfiî fıkında Abdülkerîm er-Râfiî ile Nevevî kastedilmektedir (ayrıca bk. HULEFÂ-yi RÂŞİDİN; İMÂMEYN).

Şeyhayn kelimesi bazı eserlerin isimlerinde yer almış, Hâkim en-Nisâbü'rî'nin *el-Müstedrek 'ale's-Şâhihayn'* *el-Müstedrek 'ale's-Şeyhayn* olarak da anılmıştır. Ayrıca İbn Bâtî'nin *el-Beyân 'amme't-tefeka 'aleyhi's-Şeyhân*, İbnü'l-Mülâkkin'in *el-Bülğa fi ehadîsi'l-aşkâm mimme't-tefeka 'aleyhi's-Şeyhân* ve günümüz müelliflerinden M. Fuâd Abdülbâkî'nin *el-Lü'lü'ü ve'l-mercân fime't-tefeka 'aleyhi's-Şeyhân* adlı eserleri bu tür kullanımın en tanınan örnekleridir.

BİBLİYOGRAFYA :

Hâkim, *el-Müstedrek* (Atâ), I, 42; İbnü's-Salâh, *Ulümü'l-hadis*, s. 18, 22, 27-28; İbn Hacer el-Askalânî, *en-Nüket 'alâ Kitâbi İbni's-Salâh* (nşr. Rebî' b. Hâdî Umeyr), Riyad 1408/1988, I, 364-365; Emîr es-San'ânî, *Tavzîhu'l-efkâr* (nşr. Salâh b. Muhammed b. Uveyza), Beyrut 1417/1997, I, 86-90, 98-100; *Tecrid Tercemesi*, Mukaddime, I, 216-217; Mücteba Uğur, *Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü*, Ankara 1992, s. 377-378; Ahmet Yücel, "Müttefekun Aleyh", *DİA*, XXXII, 224-225.

MEHMET EFENDİOĞLU

ŞEYHÎ (شَيْخِي)

(ö. 832/1429'dan sonra)

Klasik Türk edebiyatının kurucularından sayılan divan şairi.

Kaynaklarda hakkında yer alan bilgiler karışık ve yetersizdir. Germiyanogulları Beyliği'nin merkezi olan Kütahya'da doğdu. Latîfî'ye göre I. Murad zamanında dünyaya geldi. Yeni çalışmalarda, 818 (1415) yılında Çelebi Sultan Mehmed'in gözünü tedavi ettiğinde Hekim Sinan İakabıyla meşhur olduğu bilgisinden (Hoca Sâdeddin,